

Sprongetje PVV - samen met VVD virtueel grootste partij

Draagvlak voor (verder) bezuinigen op defensie danig geslonken; Nederlander wil investeringen in zorg en onderwijs

16 september, Prinsjesdag 2014. Kijken we naar de huidige virtuele zetelverdeling en vergelijken we deze met die van exact een jaar geleden, dan valt vooral op hoe weinig er is veranderd. Net als in 2013 leidt de PVV, nu samen met de VVD. Verder staat D66 op lichte en GroenLinks op forse winst - voor het overige zijn de verhoudingen nauwelijks veranderd. Wel is de groep mensen die verwacht dat dit kabinet de eindstreep zal halen meer dan verdubbeld (van 24% naar 51%). Als het aan Nederlanders ligt, bezuinigen we aanmerkelijk minder dan drie jaar geleden op defensie en koopkrachtontwikkeling, en investeren we in zorg en onderwijs. Dat alles blijkt uit onderzoek van TNS NIPO.

In vergelijking met de zetelpeiling van drie weken geleden boekt de PVV grote winst (van 18 naar 27 zetels) en zakt D66 sterk terug (van 29 naar 21 zetels).

Blikken we terug op de situatie van exact een jaar geleden, dan is er wat de zetelverdeling betreft echter zeer weinig veranderd. VVD (26 zetels) en PvdA (11 zetels) staan nog altijd op ruim verlies, terwijl de PVV net als een jaar geleden op ruime winst staat en aan kop gaat (33 toen, 27 zetels nu). Winst is er in vergelijking met een jaar geleden vooral voor D66 (van 17 naar 21 zetels) en GroenLinks (van 3 naar 7).

1 | Zetelverdeling peiling TNS NIPO week 38, 2014

	TK 2012	19dec '12	17apr '13	25juni '13	13 sept	6dec '13	13 feb	12 mrt	16 apr	19mei '14	25aug '14	16sept '14
VVD	41	24	28	28	24	24	24	21	25	22	28	26
PvdA	38	34	22	23	13	18	15	14	12	12	14	11
PVV	15	21	23	22	33	27	30	28	23	19	18	27
SP	15	17	19	23	21	21	19	22	21	20	20	20
CDA	13	15	13	12	16	14	16	19	15	18	17	17
D66	12	15	13	14	17	20	24	20	28	29	29	21
ChristenUnie	5	6	7	8	6	8	6	8	7	9	7	7
GroenLinks	4	4	4	3	3	5	4	6	5	7	5	7
SGP	3	4	4	4	3	3	3	4	5	3	3	3
50 Plus	2	7	14	11	9	6	6	3	6	6	4	8
PvdD	2	3	3	2	4	4	3	5	2	4	4	3
Piratenpartij	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	1	0

VVD-kiezers uit 2012 wijken vooral uit naar de PVV (10%) en D66 (8%), terwijl PvdA-kiezers naar de SP (12%), D66 (10%) en GroenLinks (6%) uitzwerven, maar het bovenal op dit moment niet weten (20%).

Onderstaande citaten van 'switchers' illustreren waarom - in vergelijking met de Kamerverkiezingen van 2012 - VVD en PvdA op groot verlies staan, en de PVV, D66, 50 Plus (8 virtuele zetels) en GroenLinks op duidelijke winst:

- 'Meer dreiging vanuit de islam' (stemde VVD, zou nu PVV stemmen)
- 'Op dit moment is er binnen de politiek een duidelijke verschuiving gaande. D66 spreekt mij meer aan dan de VVD. De ontwikkelingen, met name op het gebied van hoe ouderen (financieel) behandeld gaan worden, zullen voor mij beslissend worden' (stemde VVD, zou nu D66 stemmen)
- 'Ik vind de coalitie zoals die nu functioneert met de PvdA vreselijk. Hun volledige gedachtengoed is onderuit gehaald' (stemde PvdA, zou nu D66 stemmen)
- 'Omdat ik het idee heb dat de PvdA op dit moment wat belangrijke punten laat varen... Mijn keuze is altijd tussen PvdA en GroenLinks en nu vind ik dat GroenLinks beter voor haar standpunten opkomt' (stemde PvdA, zou nu GroenLinks stemmen)
- 'Daar de heer Krol van 50 Plus terug is in de Tweede Kamer en zeker ook dat het CDA de ouderen laat vallen' (stemde CDA, zou nu 50 Plus stemmen)

Vertrouwen in regering in vergelijking met Prinsjesdag 2013 verdubbeld

Markeerde het vertrouwen in Rutte II vlak voor Prinsjesdag 2013 nog een historisch dieptepunt (slechts 12% had nog vertrouwen), nu heeft een twee keer zo grote groep (21%) vertrouwen in deze regering. Deze opleving was al gedurende de zomerperiode ingezet – eind augustus had zelfs 24% vertrouwen in Rutte II.

2 | Een vijfde heeft nu vertrouwen in Rutte II

Hoeveel vertrouwen heeft u in ...?	25 okt 2010	6 feb 2012	6 nov 2012	19 dec 2012	17 apr 2013	13 sept 2013	6dec 2013	11 mrt 2014	19 mei 2014	25 aug 2014	16 sept 2014
	Rutte I	Rutte I	Ruttell	Ruttell	Ruttell	Ruttell	Rutte II	Ruttell	Ruttell	Ruttell	Rutte II
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Heel veel vertrouwen	2	0	3	1	0	1	1	1	0	1	1
Veel vertrouwen	29	20	28	24	21	11	14	13	15	23	20
Weinig vertrouwen	45	49	42	47	47	47	47	45	48	48	45
Heel weinig vertrouwen	18	24	16	21	22	36	29	35	26	19	25
Weet niet	7	7	11	8	10	6	9	7	10	10	9

Wel is het aandeel kiezers dat *heel* weinig vertrouwen in de regering heeft de afgelopen weken weer iets toegenomen (van 19% eind augustus naar 25% nu). Met name mensen die nu PVV zouden stemmen, geven in zeer ruime meerderheid (65%) aan heel weinig vertrouwen in deze regering te hebben. Dat geldt ook voor een grote minderheid (40%) van mensen die nu SP zouden stemmen.

In (hypothetisch) geval extra bezuinigingen: OS, koningshuis, integratie

Gedurende de afgelopen jaren is er fors gesneden in de rijksuitgaven. Toch zijn Nederlanders in vergelijking met 2011 - toen de meest forse bezuinigingen nog moesten komen! - nauwelijks van mening veranderd over de vraag op welke terreinen nu eigenlijk verder bezuinigd zou mogen worden (mocht dat in de nabije toekomst tóch noodzakelijk zijn).

Ontwikkelingssamenwerking/-hulp staat nu op de eerste plaats (40%), gevolgd door bezuinigingen op het *koningshuis* (37%) en bezuinigingen op de *integratie van allochtonen en moslims* (29%). Bezuinigingen op *Nederland in de Europese Unie* staat nu op een vierde plaats (26%).

Wel valt op dat de internationale ontwikkelingen van de afgelopen maanden hun weerslag lijken te hebben op het oordeel van mensen over de invulling van de rijksbegroting: het aandeel mensen dat (verdere) bezuinigingen bij *hulp bij oorlogen en wederopbouw van andere landen* of *nationale defensie* zou overwegen, is danig geslonken.

3 | Gebieden waar WEL bezuinigd op mag worden¹ (maximaal drie noemen)

Beleidsterrein	Sept 2009	Sept 2010	Sept 2011	Sept 2014
Ontwikkelingssamenwerking/ - hulp	36	35	37	40
Koningshuis	44	47	44	37
Integratie allochtonen en moslims	30	28	31	29
Nederland in de Europese Unie	22	21	23	26
Kunst en cultuur	28	30	23	22
Hulp bij oorlogen en wederopbouw andere landen	34	27	36	20
Landbouwsubsidies	13	8	9	11
Sport	14	14	11	11
Nationale defensie	22	23	17	6

¹ Minder dan 10% genoemd is niet in de tabel opgenomen

NIET bezuinigen op gezondheidszorg en onderwijs

Op de vraag op welke terreinen juist *niet* (verder) bezuinigd mag worden, is het oordeel duidelijk. *Gezondheidszorg* (door 68% genoemd) staat nog altijd met stip op één. Andere gebieden waar de regering volgens de Nederlander vanaf moet blijven zijn *onderwijs* (50%), *sociale zekerheid/armoedebestrijding* (37%) en *ordehandhaving en nationale veiligheid* (23%).

Een runner-up in het taboelijstje betreft bezuinigen op *koopkrachtontwikkeling* (door 24% genoemd). Dat geldt ook voor verdere bezuinigen op *nationale defensie* (door 13% genoemd nu). Bezuinigen op *kinderopvang* en *verkeer* lijken nu minder dan in de jaren 2009, 2010 en 2011 in de taboesfeer te liggen.

4| Gebieden waar NIET verder op bezuinigd zou mogen worden (maximaal drie noemen)²

Beleidsterrein	Sept 2009	Sept 2010	Sept 2011	Sept 2014
Gezondheidszorg	71	73	73	68
Onderwijs	55	58	60	50
Sociale zekerheid/armoedebestrijding	36	38	39	37
Koopkrachtontwikkeling	16	18	15	24
Ordehandhaving/ nationale veiligheid	25	23	21	23
Wonen (woningbouw, huisvesting, huren, hypotheekrenteaftrek)	17	19	15	15
Nationale defensie	4	3	6	13
Kinderopvang	11	11	11	8
Verkeer (autosnelwegen, filebestrijding, openbaar vervoer)	12	10	10	4

Investeren in zorg, onderwijs, sociale zekerheid

Voor het eerst in jaren lijkt er (minimale) ruimte om op sommige beleidsterreinen te investeren. Als het aan Nederlanders ligt, wordt die eventuele ruimte ingevuld door investeringen op het gebied van gezondheidszorg (59%), onderwijs (47%), sociale zekerheid/ armoedebestrijding (33%), koopkrachtontwikkeling voor burgers (32%), ordehandhaving en nationale veiligheid (21%), wonen (17%) en - op de zevende plaats - nationale defensie (16%). Overigens correleert dit lijstje sterk met de gebieden waar niet (verder) op bezuinigd zou mogen worden.

Onderzoeksverantwoording

- Onderzoeksnummer: D0542.
- Onderzoeksmethode: TNS NIPObase CAWI.
- Aantal respondenten: aan het onderzoek werkten 1.089 Nederlanders (18+) mee.

² Minder dan 10% genoemd is niet in de tabel opgenomen

- Veldwerkperiode: 11 t/m 15 september 2014.

De steekproef is getrokken op basis van de ideaalcijfers voor geslacht, leeftijd, opleiding, gezinsgrootte, regio, sociale klasse en politiek stemgedrag bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer op 12 september 2012. De resultaten zijn hier ook op herwogen.

We benadrukken dat we in deze zetelpeiling met steekproefmarges te maken hebben. Voor de grootste partij (PVV, met 17,2%) komt dit overeen met zo'n twee of drie zetels hoger of lager. Het verschil met de nummer twee in deze peiling (VVD, met 16,8%) is dus dermate klein dat onmogelijk te zeggen is welke van beide partijen momenteel beter scoort.

Bij verspreiding of publicatie de bron TNS NIPO gebruiken. Voor meer informatie:

Tim de Beer
t. 020 522 53 99/ 06 - 39231175
e. tim.de.beer@tns-nipo.com
twitter @timdebeer79

Josephien de Kraker
t. 020 522 54 27
e. josephien.de.kraker@tns-nipo.com

TNS NIPO heeft in hetzelfde onderzoek ook (trendmatige) vragen gesteld over het spanningsveld tussen privacy en veiligheid, (de grenzen van) de vrijheid van meningsuiting en de houding van Nederlanders jegens moslims en allochtonen. Vrijdag aanstaande zullen wij de resultaten naar buiten brengen.